

DR LEHOTZKY KORNÉLIA MUNKÁSSÁGA

Dr. Cholnoky Eszter emlékelőadás, 2006.

Dr. Lehotzky Kornélia 1960-ban nyert orvosi diplomát a Budapesti Orvostudományi Egyetem általános orvoskarán.

Hallgatóként az Élettani Intézetben dolgozott, mint demonstrátor, élettan gyakorlatokat vezetett, és az Ádám György akadémikus vezette neurofiziológiai laboratóriumban kutyán végzett kutatómunka eredményeként az országos diákköri konferencián első díjat nyert a "Splanchnicus afferentáció és a formatio reticularis" c. pályamunkájával, 1960-ban.

Származása miatt nem kerülhetett a számára létesített központi gyakornoki állásra az Élettani Intézetbe, azt az évfolyam egyik párttagja kapta meg.

1960-63-ig a Chinoin Gyógyszer és Vegyszeti Termékek Gyárában a farmakológiai osztályon sikeres gyógyszerfarmakológiai vizsgálatokban vett részt, Tardos László vezetése alatt.

1963-tól az Országos Munkaegészségügyi Intézet Toxikológiai osztályán dolgozott, nyolc éven át dr. Bordás Sándor vezetésével, akinek távozása után vezette az Alkalmazott Toxikológiai osztályt, majd a Toxikológiai főosztályt. Feladatául kapta az intézetben a neurotoxikológiai vizsgáló módszerek meghonosítását. Ekkor kapcsolódott be, majd megszervezte és 1999-ig vezette a növényvédőszer, faanyagvédőszer, műtrágyák, biocidok és egyéb xenobiotikumok toxikológiai-higiénés minősítését is, amelynek során a veszélyes vegyi anyagok hatástani elbírálása, azok méregtani és veszélyességi jellemzése, továbbá a munkahigiénés óvrendszabályok kidolgozása történik. Éveken át közreműködött az ABEO Vegyszeres Növényvédelem c. fejezet írásában, valamint az OECD Guidelines of Chemicals 4. fejezetének módszertani kidolgoásaiban.

1973-ban az orvostudományok kandidátusa címet szerzett "Szerves higany fungicid neuro- és nephrotoxikus hatásainak kísérleti elemzése" című disszertációja alapján.

Elektrofiziológiai és magatartási,-tanulási módszereket vezetett be és alkalmazott a toxikológiai kutatásban, többek között szerves nehézfémek, a szerves foszfátészter peszticidek, szerves oldószer, szerves óntartalmú fungicidek neurotoxikus hatásának elemzésében. A xenobiotikumok biztonsági vizsgálatában számos új, toxikológiai és neurofiziológiai módszert honosított meg a toxikus hatás elemzésére, a xenobiotikumok biztonsági vizsgálatára.

Ezek közül néhány:

a korai nephrotoxicitás kimutatására az enzimuria vizsgálata,

a kontakt irritatív hatás elemzése a nyúl bőr mellett az egérfülön,

a patkány farokideg maximális motoros idegvezetési sebesség mérése,

az agykérgi kiváltott potenciál vizsgálata, valamint az EEG aktivitás elemzése

tanulási és memória funkciót vizsgáló módszerek, idegrendszeri plaszticitás vizsgálata.

Elsőként mutatta ki Bordás Sándorral a dimetilcisztein hatékonyságát és a BAL hatástalanságát akut szerves higanymérgezésben, és a szerves higany fungicidek neurotoxikus hatásait, a motoros idegvezetési sebesség alakulását a szegmentális demyelinizáció következtében, az agykérgi kiváltott potenciált deprimáló hatását patkányon. Ennek nyomán 1974-ben betiltották a perzisztens fungicid csávázószer használatát Magyarországon.

Vizsgálatai nyomán többek között a szerves foszfátészter Dimefox és Sumithion (fenitrothion) késői neurotoxikus hatása, az u.n. késői demyelinizációs folyamatot indukáló tulajdonsága nyert bizonyítást, ez utóbbit később humán adat is alátámasztotta.

1982-ban kiváló orvos kitüntetésben részesült.

1984-ben OTE toxikológus szakorvosi képesítést nyert.

Az 1980-as évek elejétől kezdve a prenatális vegyi expozíciót követő tanulási-magatartási funkciókat elemezte. Kimutatta, hogy a nem torzkeltő és nem embriotoxikus, de neurotoxikus hatású vegyi anyagok az utódokon központi idegrendszeri, magatartási-tanulási defektust idéznek elő. E funkciók érési ütemének elemzésébe, a kognitív asszociatív funkciók vizsgálatára új módszertani összeállítást dolgozott ki és számos neurotoxikus foglalkozási vegyi anyag esetében bizonyította annak használhatóságát. Részt vett az OECD Guideline magatartás-teratogén hatás elemzés módszertani ajánlásának kidolgozásában. Az utóbbi években a foglalkozási vegyi anyagok, elsősorban a peszticidek egészségkárosító hatásának human kockázat-bebecslésével foglalkozott.

1970-ben háromhónapos WHO tanulmányúton járt, a Stockholmi Karolinska Intitutet Farmakológia-és Toxikológia tanszékén, Bo Holmstedtnél, és az MRC Toxicology Unitban, Carshalton (UK)-ban, ahol megismerte Aldridge, M.K.Johnson és Magos László munkáját.

Számos esetben járt tanulmányúton és nemzetközi konferenciákon meghívottként, többek között 1968-ben a Moszkvai Munkahigiénés Intézetben, 1974-ben Montpellierben, 1986-ban a Lundi egyetem Környezethigiénés Intézetében, 1992-ben Brüsszelben. Az IBRO Neurotoxikológiai Szatellit szimpóziiumain meghívott előadóként működött közre 1982-ben Düsserdorfbán, majd 1987-ben, és az INA meghívására 1997-ben Szegeden. A Sandoz, a Ciba-Geigy, a Sumitomo, a Zeneca toxikológiai laboratóriumaiban tanulmányozta a legújabb toxikológiai módszereket, azok használhatóságát.

1997-ben a Blacksburgi Virginia Tech. Egyetem- USA- meghívására Minimal Brain Dysfunction – Behavioral Teratology című kurzust tartott, valamint részt vett az USA Pavlov-társaság ülésén, és a Wilmingtoni Haskell-laboratóriumot is meglátogatta.

Az Eurotox és a Nemzetközi Teratológiai Társaság Budapesten rendezett kongresszusán, valamint az IBRO/INA kongresszuson a hazai szervező-rendezőbizottság tagjaként tevékenykedett, először 1984-ben, Bordás Sándor, Cholnoky Eszter, Thuránszky Károly, Varga Ferenc mellett, majd 1989-ben, Druga Alice mellett, 1997-ben, Dési Illés mellett.

A szakmai fejlődéshez nagymértékben hozzájárultak az elvégzett WHO tanfolyamok: "Combined effects of Chemicals"- Lodz, Lengyelország, 1986, "Chemical Risk Assessment" London, UK, 1989.

A toxikológia oktatása az országos intézet kiemelt feladatai közzé tartozott: 1970 óta folyamatosan részt vett az OMÜI által szervezett szakvizsga előkészítő és továbbképző OTE, HIETE és WHO tanfolyamok tartásában, valamint a szakvizsgáztatásban. 1975-1990-ig az OTE Eü. Főiskolán foglalkozási méregtant oktatott.

A toxikológus másoddiplomás-képzés során az Állatorvosi Egyetemen az idegrendszeri hatások címen kurzust tartott, amelyben először kapott helyet a kábítószerekkel foglalkozó hatástani fejezet.

1982-óta az ELTE TTK Összehasonlító Élettani Intézetének c. egyetemi docense, majd 1992 óta c. egyetemi tanára lett.

1981-től az MTA TMB Experimentális Biológiai Szakbizottságának tagjaként, annak megszűnéséig számos kandidátusi és doktori eljárásban vett részt, főleg a hatástani, toxikológiai, neurobiológiai, immunológiai területen.

1982-1992-ig tagja volt a Neurobehavioral Toxicology and Teratology c. USA-ban kiadott folyóirat szakmai tanácsadó testületének.

A magatartás-teratogén hatások (MBD, minimal brain dysfunction) területén végzett kutatásainak eredményeként **1991-ben a " biológiai tudományok doktora" címet nyerte el a " Foglalkozási vegyi anyagok magatartás-teratogén hatása: állatkísérleti modellek" c. disszertációja alapján.**

1993-96-ig az ELTE TTK doktori program, a "Tanulás neurobiológiája" keretében az alumínium magatartás teratogén hatását elemezte, amelynek nyomán sikeres PhD védésre került sor.

1998-ban az Egészségügyi Miniszter Batthyányi-Strattman éremmel tüntette ki.

1999-ben az OMÜI toxikológiai főosztály átszervezése és az állatház, valamint a laboratóriumi háttér megszüntetése miatt megvált az akkor már OKBI-vé átkeresztelt higiénés intézettől és azóta az NTKSz Engedélyezési igazgatóságon, az FVM szakértőjeként a növényvédőszer hatóanyagok toxikológiai minősítése és azok human egészségkárosító hatásának kockázatbecslése terén munkálkodik, ahol vezette az EU kétéves Twinning programjának toxikológiai részét, továbbá az EU és az OECD számára szakértői munkát végez, monográfiák készítésében vesz részt. 2002-ben és 2003-ban az ország képviselőjeként a PSD- York EU/ECCO részvevője volt.

Tagja volt a Magyar Farmakológiai, a Magyar Élettani Társaságnak, a Magyar EEG Társaságnak, valamint az Eurotox-nak és az ENA-nak. Alapító és vezetőségi tagja volt a Magyar Toxikológusok Egyesületének.

Hálával tartozom mindazoknak, akik a gazdag és göröngyös szakmai életúton önzetlen szakmai segítségükkel és emberi tartásukkal nagyon sokat segítettek, mind emberi mind szakmai téren mellettem álltak:

- Férjem dr. Mészáros István neurofiziológus, az EEG társaság főtitkára, a Magyar Hipnózis Társaság alapító elnöke.
- Ádám György akadémikus, a neurofiziológiai kutatás doayenje
- Tardos László, farmakológus, Issekutz Béla tanítványa, aki első főnöke volt a Chinoin farmakológiai osztályán
- Bordás Sándor farmakológus, toxikológus, Szentgyörgyi Albert tanítványa
- Thuránszky Károly farmakológus, toxikológus
- Magos László farmakológus, toxikológus, MRC Carshalton, UK.
- Annau Zoltán, farmakológus, toxikológus, Johns Hopkins Univ. Baltimore, USA.
- Hugh Tilson, EPA, Res. Triangle Park, USA

Számos és számtalan munkatársam és kollegám, akiknek a segítsége- vagy gáncsoskodása egyaránt munkára, és bizonyításra sarkallt.